

SWOT analýza

Analýza předností a nedostatků (silných a slabých stránek) současného stavu bezpečnostního výzkumu České republiky **vychází z akceptace přírodních i lidmi způsobených hrozeb, kterým by mohla Česká republika potencionálně čelit.** V rámci České republiky lze předpokládat následující **krizové situace:**

- dlouhodobá inverzní situace
- povodně velkého rozsahu
- jiné živelní pohromy velkého rozsahu, jako např. rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, sesuvy půdy, zemětřesení apod.
- epidemie – hromadné nákazy osob (včetně hygienických a dalších režimů)
- epifytie – hromadné nákazy polních kultur (včetně hygienických a dalších režimů)
- epizootie – hromadné nákazy zvířat (včetně hygienických a dalších režimů)
- radiační havárie
- havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu – požáry, exploze, destrukce nadzemních a podzemních částí staveb, těžba strategických surovin
- narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně
- znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu
- narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu
- narušení dodávek strategických surovin, ropy a ropných produktů velkého rozsahu
- narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie velkého rozsahu
- narušení dodávek potravin velkého rozsahu
- narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
- narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu
- narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu
- narušení funkčnosti veřejných telekomunikačních vazeb velkého rozsahu
- narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb velkého rozsahu
- migrační vlny velkého rozsahu
- hromadné postižení osob mimo epidemií – řešení následků včetně hygienických a dalších režimů
- narušení zákonnosti velkého rozsahu

Je třeba zdůraznit, že **ne všechny vyjmenované hrozby jsou pro ČR stejně aktuální.** Postupující globalizace může a také nepochybně bude jejich aktuálnost však

zvyšovat. Bezpečnostní výzvy, kterým budeme čelit, budou stále složitější a naše schopnost se s nimi vyrovnat bude podstatně ovlivněna promyšleností našich přístupů ve využívání možností a příležitostí, které bude nabízet bezpečnostní výzkum ČR.

Jako **negativa** současného stavu bezpečnostního výzkumu ČR lze považovat následující skutečnosti:

- orgány věcně odpovědné za bezpečnost státu a jeho obyvatel nejsou podporovány přesnými a objektivními analýzami stavu jednotlivých relevantních oblastí ve své působnosti a **poznatky o možnosti využití výsledků vědeckého poznání, včetně limitů jejich realizace**; (je to důsledek absence systému s proinovačním základem a následně neefektivního řízení informací a odpovídajících prvků v oblasti bezpečnostního výzkumu a vývoje, které je mají zajišťovat, vytvářet a distribuovat; orientace těchto prvků především na zajišťování zdrojů své existence výrazně potlačuje jejich iniciativu odpovědnosti za správnost věcného zaměření a provádění odborných činností a jejich praktické využití pro bezpečnost ČR na nejvyšší odborné úrovni a v maximální perspektivě),
- **není doceněno místo a úloha bezpečnostního výzkumu** v celostátním systému vědy, výzkumu a vývoje,
- v Bezpečnostní strategii ČR **není formulována strategie výzkumu a vývoje pro oblast bezpečnosti** státu a jeho obyvatel,
- **absence vhodného systému** propojujícího oblasti vědy a techniky; výzkumu a vývoje; vzdělávání; efektivního, účinného a rychlého osvojování; transferu a praktického využívání znalostí a moderních materiálových i nemateriálových technologií,
- **absence konceptuálního modelu** bezpečnosti ČR,
- **problematika bezpečnostního výzkumu nebyla dosud předmětem pozornosti vrcholového vedení** orgánů věcně odpovědných za bezpečnost státu a jeho občanů,
- **rozdílnost názorů na místo a úlohu bezpečnostního výzkumu** v rámci Bezpečnostního systému ČR ztěžuje koordinaci a jednotné usměrňování jeho aktivit,
- **nejsou rozpracovány teze a modely bezpečnostního výzkumu** (např. v podobě integrovaného systému výzkumu, vývoje, zkušebnictví, hodnocení a akvizice,
- **vedle dosavadního finančního podceňování bezpečnostního výzkumu a zanedbávání dlouhodobé koncepční práce je zřejmým nedostatkem** rovněž jeho **organizační roztržštěnost** a s tím spojený i **nedostatek zkušených profesionálních pracovníků** zajišťujících jednotlivé oblasti bezpečnostního výzkumu ČR,
- **efektivnosti bezpečnostního výzkumu nelze dosáhnout dosavadními uzavřenými organizačními systémy** orientovanými na priority pravomoci, formální přednosti, fiktivní úspory a udržování neměnného stavu koncepčních záměrů a priorit,
- **orgány s definovanou spoluzodpovědností za bezpečnost státu a jeho obyvatel logicky preferují plnění svých hlavních úkolů** a při nedostatku finančních zdrojů státního rozpočtu velmi často na úkor výzkumu a vývoje obecně a bezpečnostního výzkumu zvlášť,
- **nejsou vytvořeny žádoucí podmínky** pro spolupráci s orgány a organizacemi NATO a EU se zaměřením na výzkum v oblasti bezpečnosti,
- **není dostatečně rozvinuta infrastruktura** bezpečnostního výzkumu; nedostatečná je zejména infrastruktura informační a komunikační,
- **nejsou zpracovány administrativní dokumenty a předpisy** pro řízení, plánování a kontrolu bezpečnostního výzkumu v celém jeho spektru, to je od tvorby politiky, strategie pro tuto oblast, až po způsob evidence, katalogizace, statistiky, účtování, oceňování a archivace, zohledňující jejich specifika,

- **absence teoretických základů vědní oblasti** jako systematického poznání skutečností, jejichž předmětem je bezpečnost státu a jeho obyvatel,
- **není dostatečně řešen** častý rozpor mezi požadavky na zvýšení bezpečnosti občanů a požadavky na ochranu soukromí a svobody.

Pozitivními skutečnostmi jsou usnesení vlády ČR č. 661 ze dne 1. června 2005 a č. 1192 ze dne 18. října 2006 schvalující „Dlouhodobé základní směry výzkumu“, kde bezpečnostní výzkum je jedním ze sedmi těchto základních směrů; ustavení „odborné pracovní skupiny VCNP pro koordinaci Bezpečnostního výzkumu ČR“ jako orgánu, jehož úkolem je řešit tuto problematiku komplexně a zároveň poskytovat v předmětné oblasti odbornou podporu Radě pro výzkum a vývoj ČR, dále pak **postupně se rozvíjející spolupráce s vysokými školami, Akademií věd ČR, zainteresovanými podnikatelskými subjekty** a zejména pak **podpora zainteresovaných orgánů státní správy**.

Postupná eliminace nedostatků a využití předností současného bezpečnostního výzkumu ČR vytváří příležitost pro:

- **eliminaci zjednodušeného chápání bezpečnosti** moderní společnosti,
- **začlenění prvků řízení bezpečnosti do rozhodovacích procesů** všech orgánů veřejné správy,
- **vytvoření participativního modelu** stanovování zranitelnosti v rámci systému řízení bezpečnosti,
- **rozvoj integrovaného přístupu** k problematice bezpečnosti státu (eliminace resortismu),
- **tvorbu modelů** dynamického řízení aktiv kritické infrastruktury,
- **spolupráci privátního sektoru a veřejné správy** (Public Private Partnership),
- **rozvoj mezinárodní spolupráce**, zejména pak zapojení v rámci 7. rámcového programu EU pro vědu a výzkum,
- **eliminace rizika omezené kompatibility** se systémy bezpečnosti v rámci zemí EU a NATO,
- **přípravu nových koordinovaných programů VaV jako uceleného systému bezpečnostního výzkumu**,
- **eliminace nedostatků** v přípravě a řešení projektů a záměrů bezpečnostního výzkumu,
- **dosažení flexibility** ve schopnosti sledovat nové výzkumné trendy a programy.

Výsledky provedené analýzy předností, nedostatků, hrozeb a příležitostí bezpečnostního výzkumu ČR akcentují nutnost koncipování výzkumu a vývoje v diskutované oblasti se značnou mírou předvídatosti, a to i v současném velmi složitém a obtížně predikovatelném prostředí.

